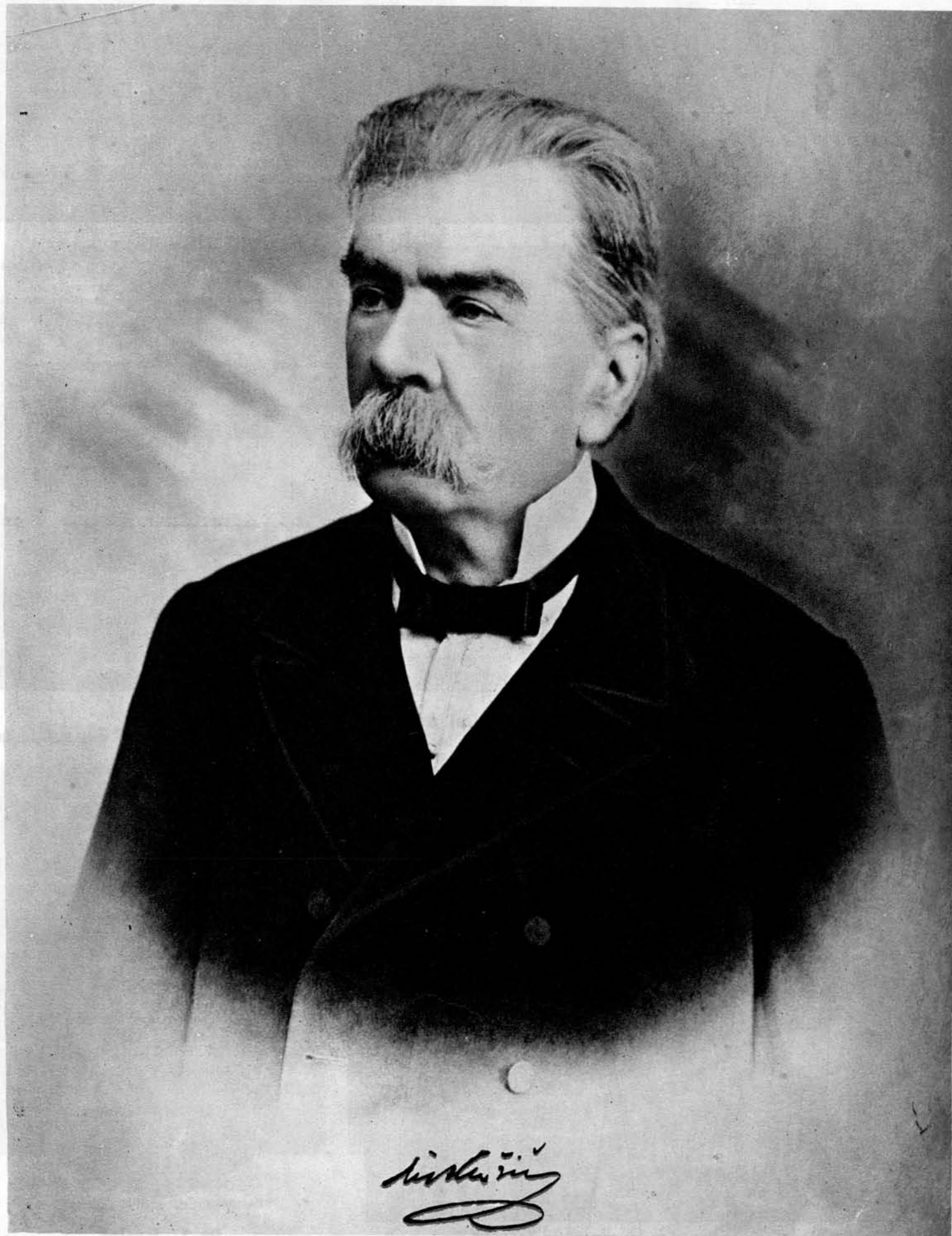

Ilustrirani **Slovenec**

Leto II.

Tedenska priloga „Slovenca“ z dne 1. avgusta 1926, števil. 172.

Števil. 31.

Dr. Fran Miklošič,

največji jezikoslovec devetnajstega stoletja, kateremu odkrijejo v nedeljo dne 8. t. m. v Ljutomeru spomenik. Ta slika, ki ga kaže v dobi viška njegove delavnosti, doslej še ni bila objavljena.

Iz mednarodne umetn. razstave v Benetkah.

ki se vrši vsako drugo poletje in ki se je udeležujejo najodličnejši evropski umetniki. »Pasijon« našega umetnika Toneta Kralja, ki je vzbudil veliko pozornost. T. Kralj je za Pilonom prvi Slovenec, ki je tu razstavil.

Španski kralj Alfonz XIII. (1) v Parizu
v družbi preds. francoske republike Doumergue-a (2) in min. predsednika Brianda (3).

Militaristični duh v Nemčiji je nezadušljiv!

Naša slika nam kaže strelne vaje berlinskih akademikov; take vaje se vrše po vsej Nemčiji in pri vseh plasteh ljudstva.

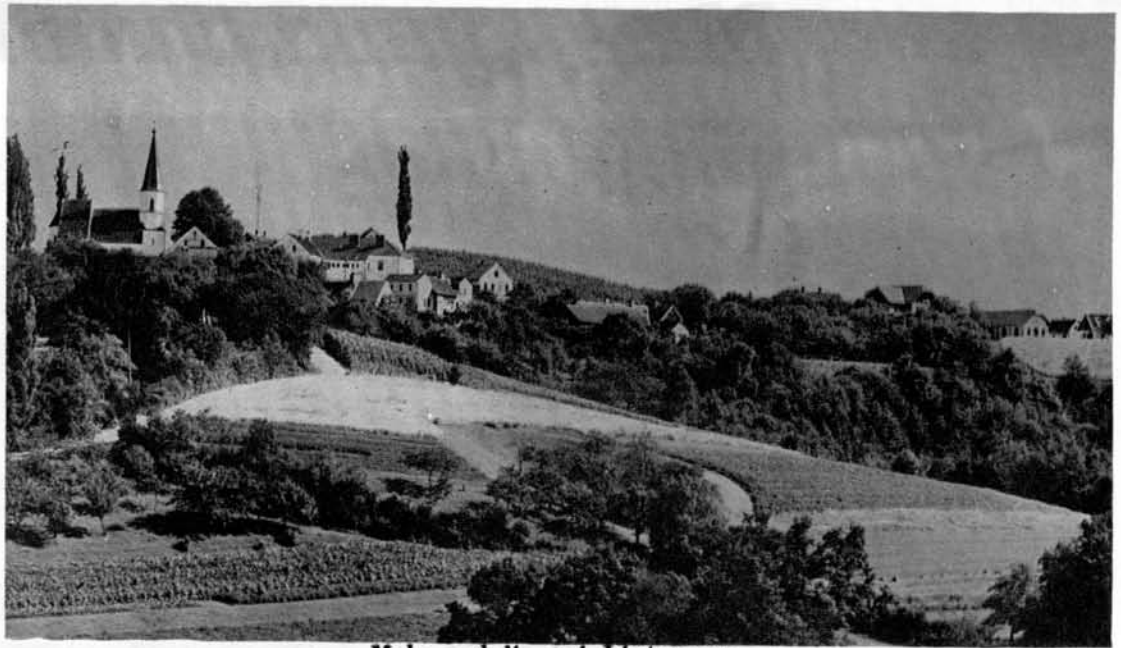
Hukvaldy na Češkem, rojstni kraj komponista Janačka,
kjer so mu odkrili pred kratkim spominsko ploščo; nad vasjo je videti razvaline nekoč mogočnega gradu Hukvaldy.

Dr. L. Janaček,
znameniti češki komponist, katerega skladbe so dosegle pred kratkim velik uspeh tudi v Londonu.

Dr. Radoslav Razlag
(1826—1880), znani slovenski politik.

Mala nedelja pri Ljutomeru,
kjer odkrijejo danes spomenik dr. R. Razlagu v proslavo stoletnice njegovega rojstva, ki je bil rojen v bližnjih Radoslavcih. Pred cerkvijo ima že spomenik pisatelj in zgodov. Ant. Krempelj, ki je tu župnikoval in umrl l. 1845.

Hrvaški Orel v Prelogu (Medjimurje),
ki je bil osnovan šele preteklo zimo, a deluje jako pridno ter ima 144 članov. V Medjimurju je sedaj že 8 orlovskih odsekov, a le 2 »jugosokolski« družbi in 1 hrv. Sokol.

Dr. Franjo Pammer,
po vsej Južni Ameriki glasoviti zdravnik, zaveden Jugoslovan, rodom iz Karlovca, ki živi stalno v Pavon Arribi (Argentiniija).

Slike k „Slovenskemu biografskemu leksikonu“.

Cobal Melhior
(*1864), politik in organizator.

Čop Matija
(1797—1835), filolog in literarni kritik.

Čadež Fran
(*1882), fizik.

Na panonskih tleh

Pogled na trg Ljutomer z Murskim in Prekmurskim poljem,
po katerem stegu je sedaj nekateri hrvaški (radičevski) megalomani svoje prste

Miklošičeva žena
kot nevesta.

Miklošičeva rojstna hiša v Radomersčaku
pri Ljutomeru, kjer je bil ta znameniti učenjak rojen dne 20. nov. 1818
in kjer mu vzdajo tudi spominsko ploščo.

Fr. Miklošič
l. 1853.

Miklošičev (prej Cerkveni) trg v Ljutomeru,
Zadaj je hiša, ki so jo učenjakovi starši kupili po prodaji roj. doma
že v njegovi zgodnji mladosti in kjer je preživel Miklošič svoja mlada
leta. Na levi je stara ljutomerska šola, ki jo je obiskoval Miklošič
pod učiteljem Fr. Regholecem (1801—1897).

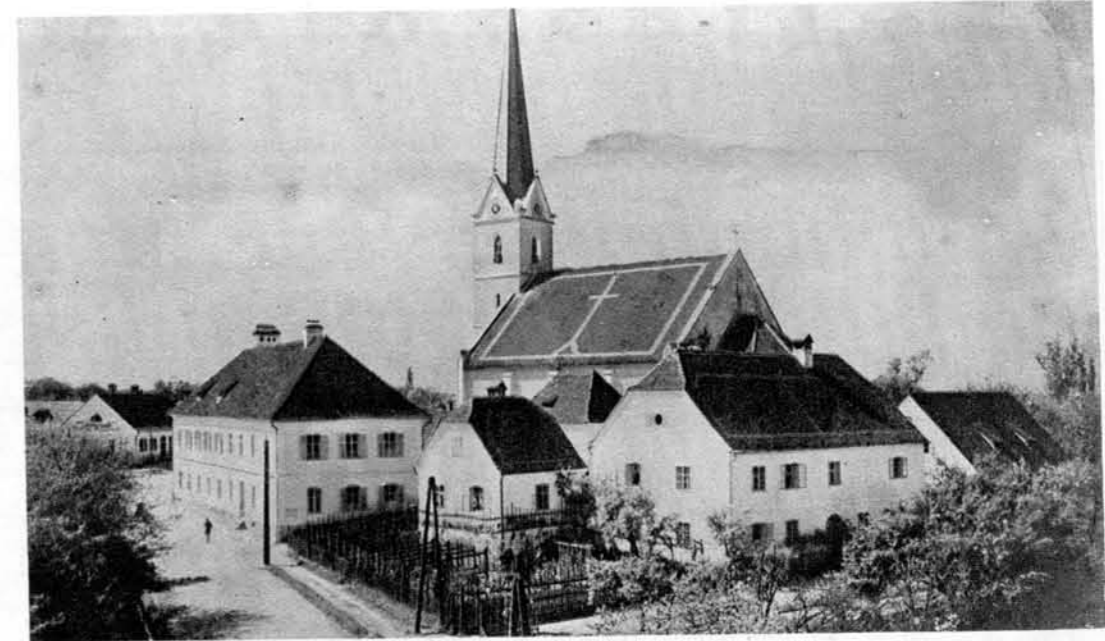

Miklošičev trg v Ljutomeru
z župno cerkvijo v ozadju. Pred njo je kapela, pred katero odkrijejo
prihodnjo nedeljo Miklošiču spomenik (X).

naše Slovenije.

Henrik Schreiner,
znani pedagoški pisatelj, rojen l. 1850. v
Ljutomeru.

Vas Križevci pri Ljutomeru,
rojstna župnija kardinala Missije in nekaterih drugih važnih slovenskih kulturnih delavcev, kakor
dr. Preloga, dr. Križaniča, dr. Križana itd.

Dr. Jak. Missia
(1838—1902), doslej edini slo-
venski kardinal in dolgoletni
ljubljski škof in nato goriški
nadškof.

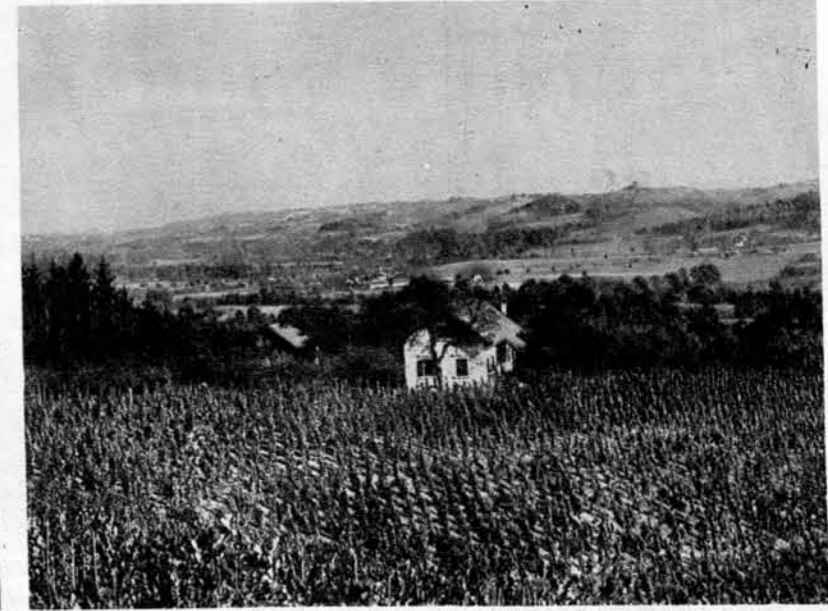
Vas in župnija Kapela pri Ljutomeru,
kamor sedaj spada vas Mota, rojstni kraj kardinala Missije in kjer so bili
rojni pesnik Jos. Freunfeld, pesnica Ljudmila Poljanec in narodni bu-
ditelj, ljutomerski župnik dr. A. Klemenčič.

Josip Freunfeld
(1861—1898), znani slovenski
pesnik, ki je učiteljeval v
Ljutomeru.

Rojstni dom Stanka Vraza v Cerovcu
pri Ljutomeru, znanega ilirskega pesnika in buditelja, ki je ostal
zvest ilirski misli tudi potem, ko je njen hrvaški oče Lj. Gaj že davno
zajadral v vladinovski tabor. Pred hišo stoji rodbina sedanjega po-
sestnika, Stankovega pranečaka.

Pogled na znamenite Ljutomerske gorice,
kjer pridelujejo najboljša slovenska vina, med katerimi je zlasti znan
Jeruzalemec.

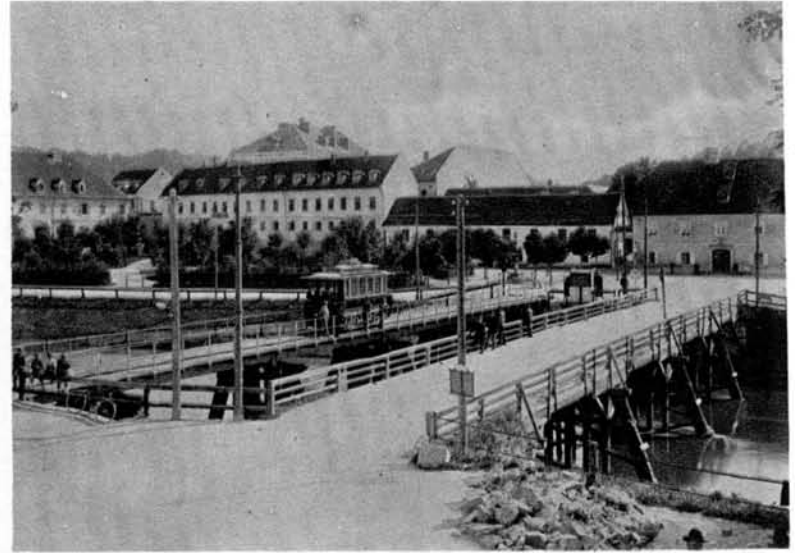
K petindvajsetletnici ljubljanske cestne železnice.

(Glej članek v današnjem „Slovincu“.)

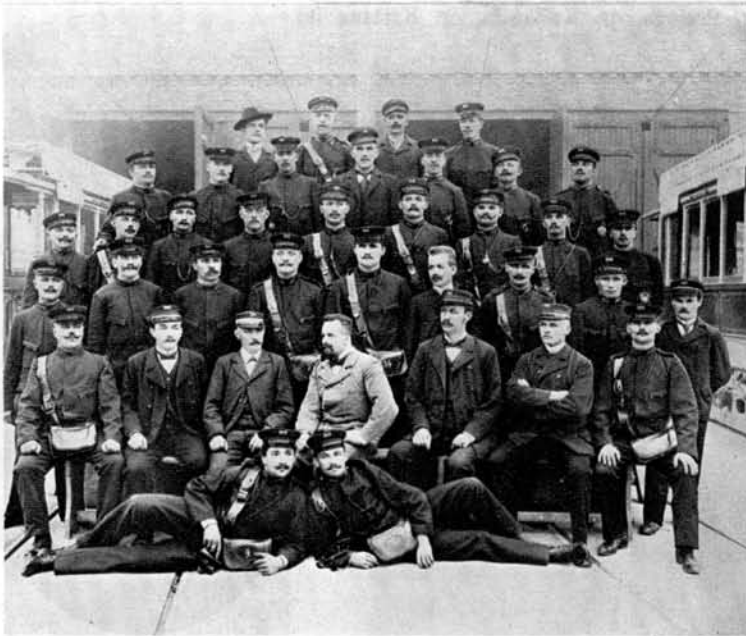
Proga je dograjena!

Progo so gradili od vseh treh skrajnih postaj hkrati in pri šentpeterskem mostu so se konec avgusta l. 1901. sešli.

Prva polzkusna vožnja s komisijo.

Slovesno otvorjena je bila 5142 m dolga proga dne 6. sept. 1901. Na sliki vidimo oba stara šentpeterska mostova.

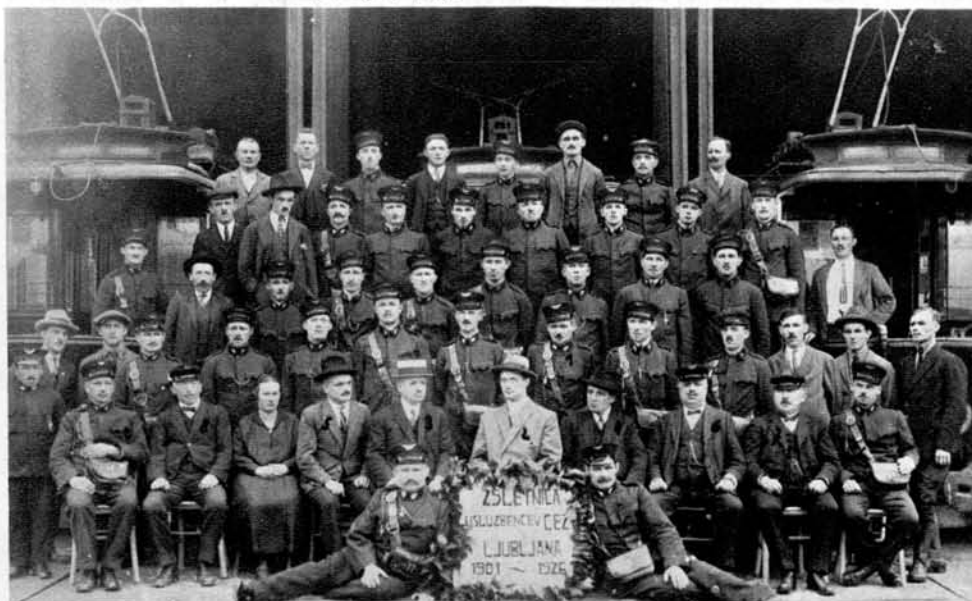
Prvo vozno osebje ljublj. cestne železnice

s tedanjim ing. Schwingelschusom v sredini. Slika je iz l. 1902. in od teh službujeta od prvega početka do danes le še Virant (X) in Kunej (XX).

Uslužbenci ob priliki stavke l. 1919.,

ko so si priborili prvo kolektivno pogodbo; v sredini je videti tedanjega predsednika njihove strokovne organizacije g. R. Bitenca (X).

Sedanji uslužbenci ljubljanske cestne železnice

s predsednikom njihove strok. organizacije g. Furerjem (1), ing. Tekavčičem (2), knjigovodjo Pipom (3) in prog. mojstrom Rupertom (4); poslednja dva obhajata sedaj 25 letnico svojega službovanja. Razen teh vidimo na sliki še moščanskega podžupana Bitenca (5) in kontrolorja Wiederwohla (6) ter revizorja Muhiča (7) in Erklavca (8).

Kontrolna komisija

zadnjega obč. sveta ljubljanskega, ki je uvedla red v dotedanje kaotično gospodarstvo pri cestni železnici. Sedeči (od leve proti desni) člani-občinski svetniki: Pirč (načelnik), Orehek in Tokan. Stoječa: Mavrič in Molka, člana-izvedenca; ravnatelj Gogala in inž. Sonec manjkata na sliki.

K r i ž e m S l o v e n i j e .

Zlatomašnik Mihael Saje,
četrti najstarejši duhovnik ljublj. škofije, ki je bil 36 let župnik v Štangi nad Litijo, je pred kratkim umrl.

Grad Ravno polje pri Ptuju,
kjer nameravajo osnovati umobolnico za mariborsko okrožje.

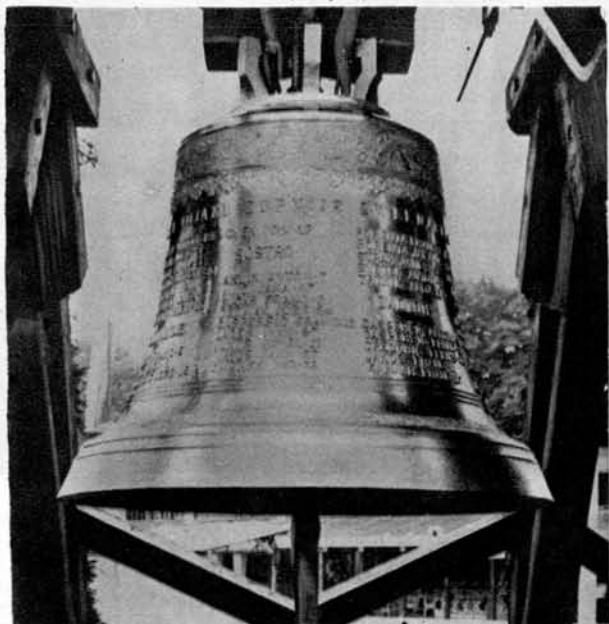

Naši ameriški izseljenci.

Rodbina Andreja Tomca iz Starega trga pri Ložu, sedaj rudarja v Johnstownu v Pensilvaniji. Mož je priden sotrudnik raznih slov. kat. listov v Ameriki, njegova žena Nežika, roj. Lužar iz Smarce pri Holmcu pa je pesnica istih listov.

Absolventi letošnje drž. podkovske šole
v Ljubljani. Na levem koncu mize ravnatelj šole, živinozdravnik Stanko Arko, na desnem pa g. Knaflič, učitelj podkovske šole.

Novi spominski zvon

padlim vojakom župnije Sostro pri Ljubljani, ki tehta 2035 kg in nosi 65 imen padlih ter ga je 11. p. m. posvetil bivši g. kurat Bonač. Zvon je bil vliit v šentviški zvonarni.

Z odkritja spominske plošče padlim vojakom

župnije Sostro. Ob tej priliki so posvetili tudi spominski zvon (glej sliko na levi). Lep spominski govor je govoril predsednik Zveze slov. vojakov iz svetovne vojne, g. major Colarič.

OB MIKLOŠICEVI SLAVNOSTI V LJUTOMERU.

Železnica, ki se odcepi na Pragerskem od glavne železniške proge Ljubljana—Maribor, stopi pri Ptujju na Dravi na panonska tla naše Slovenije. Do Ptujja je segala panonsko-slovenska vojvodina Pribine (840—861) in Kocelja (861—874), ki sta prestolovala v Blatogradu ob Blatnem jezeru, pa skrbela za zidanje krščanskih cerkva tudi v mejah današnjih panonskih (ali prleških, od besede prle, prvle, ki jo rabi ljudska govornica namesto pismene besede prej) Slovencev, štajerskih in prekmurških. Sv. Ciril in Metod sta v tem času pri Kocelju širila krščansko kulturo. Svetla je ta doba panonske preteklosti.

V prejšnjem stoletju, zlasti pa v dobi osamosvojitve Slovenije (1848—1918) pa je iz središča štajerske slovenske Panonije, iz Ljutomera in okolice, žarela posebno mogočna luč narodne zavesti, splošne izobrazbe in delavnosti za napredek slovenskega naroda. Nekdo je rekel, da gre železnica Ormož—Ljutomer—Radgona po klasičnih tleh panonske Slovenije, ker je bila tu rojena cela vrsta klasičnih kulturnih delavcev.

Pri Ormožu se lahko spomnimo znamenitih mož, ki so bili rojeni v bližnjem Središču ob Dravi, župnik Štefan Modrinjak (1774—1827), nekak drugi Volkmer; zdravnik dr. Štefan Kočvar (1808—1883), ilirski politik; pesnik Božidar Flegerič, roj. 1841, o katerem pravi K. Glaser: »Flegerič je bližnji rojak Stanku Vrazu; oba sta opevala krasna in klasična panonsko-slovenska tla; dr. I. Dečko, r. 1859, pravni pisatelj in politik. Na drugi strani od Ormoža pri sv. Tomažu pa je rojen župnik Božidar Raič l. 1827, slaven jezikoslovec, pisatelj, narodni buditelj in največji govornik slovenskih taborov. Ob postaji Ivanjkovec je rojstni kraj humanista dr. Plohela in knjižničarja dr. Simoniča. Od te postaje je diven pogled na vzorne vinograde na obeh straneh doline. Tu se vidi cerkev Svetinje, rojstni kraj slikarja A. Fekonje, ter cerkev Jeruzalem, po kateri se imenuje najboljšje ljutomersko vino »jeruzalemecc«. V bližini je Cerovec, rojstni kraj največjega slovenskega ilirca Stanka Vraza (1810—1851), ki je v slovenskem in ilirsko-hrvaškem jeziku opeval Jeruzalem in svoje »zerovinske dubrave«; postaja Zerovinci ima svoje ime po občini, h kateri spada Vrazov rojstni kraj. Od postaje Zerovinci preseka železnica Slovenske, oz. Ljutomerske gorice. Preko nadaljnje prve vasi Radomerja se vidi Miklošičev rojstni kraj Radomerščak.

Fr. Miklošič se je rodil 20. nov. 1813, umrl je 7. marca 1891. Njegov sin dr. Moric M. še živi kot dvorni svetnik na Dunaju; ta je imel enega sina in dve hčeri; sin ali učenjakov vnuk je umrl med svetovno vojno v Sibiriji, tako da je Fr. Miklošičev rod izumrl v moškem potomstvu. Na rojstnem domu je dal sedanjí lastnik veleposestnik M. Vaupotič iz Noršinec pri Ljutomeru ravnokar napraviti spominsko ploščo. V trgu samem je na Čerkvenem (sedaj Miklošičevem) trgu hiša, kjer je mladi Miklošič bival, ko so to hišo kupili starši po prodaji rojstnega doma. Ta hiša je tudi že ponovno prodana; sedanjí lastnik Rosenberg je dal tudi na tej hiši napraviti jezikoslovcu Miklošiču in njegovemu bratu učitelju in skladatelju Ivanu spominsko ploščo. S spomenika na tem trgu bo gledal Miklošič staro šolo, v kateri je dobil osnovni pouk. Z višine nad Ljutomerom pri Zemljičevi vili je krasen razgled po Murskem polju na tej in oni strani Mure.

Ljutomer je videl že znamenite proslave. Tu je bil prvi slovenski tabor 9. avgusta 1868 v Sršenovem logu, kjer bo zdaj 8. avgusta panonski ali prleški tabor. Inicijativo za tabore je dal ljutomerski zdravnik dr. Prelog, otvoril je tabor ljutomerski župnik dr. A. Klemenčič, znamenit narodni buditelj. Na tem taboru je govoril tudi že Ivan Kukovec, ljutomerski domačin, dolgoletni voditelj ljutomerskih Slovencev. Znamenita je bila proslava Miklošičeve sedemdesetletnice 2. septembra 1888 in proglas zedinjenja SHS leta 1918.

V Ljutomeru samem je bil rojen kaplan Leopold Volkmer (1741—1816), veseli pesnik Slovenskih goric, štajerski Valentin Vodnik; dalje Henrik Schreiner (1850—1920), pedagoški pisatelj in dolgoletni ravnatelj mariborskega učiteljskega. Rodovito Mursko polje je dalo mnogo kulturnih delavcev. Sv. Križ pri Ljutomeru je dal največjega cerkvenega dostojanstvenika Jakoba kardinala Missio, cerkvenega odličnjaka dr. Ivana Križaniča, modroslovnega pisatelja dr. Jos. Križana, ustanovitelja

»Z nami je povodenj...«

ali

Stipica Radič, Ninčič, Pašič in Uzunović vablajo, kdo bo gospodar v hiši SHS.

tednika »Slov. Gospodarjac«, narodnega buditelja dr. Preloga. Od toplic in postaje Slatina Radenci pridemo v pol uri k župniji Kápele, rojstnem kraju pesnika učitelja Freuensfelda, pesnice učiteljice Lj. Poljančeve. Ob zadnji železniški postaji Gornje Radgone je rojstni kraj župnika Petra Danjka, izumitelja »danjčice«, pisatelja v panonski slovenščini in avtorja slovnice »Lehrbuch der windischen Sprache«, ter župnika Antona Kremplja, pisatelja »Dogodivščin štajerske zemlje«.

K ljutomerski dekaniji spada dalje Negova, rojstni kraj zgodovinarja župnika M. Slekovca, potem Sv. Jurij ob Ščavnici, rojstni kraj slavnega zgodovinarja in narodnega buditelja Davorina Trstenjaka, pesnice Bonaventure Suhačeve ter današnjega voditelja slovenskega naroda dr. A. Korošca, in končno Mala Nedelja, rojstni kraj zaslužnega rodoljuba, odvetnika dr. Radoslava Razlaga, ki se mu ob stoletnici rojstva odkrije 1. avgusta tega leta spomenik.

Panonski Slovenec.

Paviljon knjigovelnice K. T. D. na letošnjem velesajmu

je bil pač najbolj privlačna točka za trgovce, industrijce in bančne kroge. Razen mnogovrstnih razstavljenih poslovnih knjig, šolskih zvezkov itd. je vzbujala splošno pozornost in občudovanje orjaška knjiga, katere sliko smo že v številki 132. priobčili.

Bakrotisk Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani.